

2. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. / З. І. Слєпкань. – К. : Вища школа, 2005. – 239 с.
3. Цехмістрова Г. С. Управління в освіті та педагогічна діагностика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. С. Цехмістрова, Н. А. Фоменко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2005. – 280 с.
4. Чельшкова М. Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов : учебн. пособ. / М. Б. Чельшкова. – М. : Логос, 2002. – 432 с.
5. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.

Аннотація

А.Н.Левковскій

Современные тенденции подготовки будущих учителей физики к оцениванию учебных достижений учащихся

В статье освещены современные тенденции подготовки будущих учителей физики к контролю и оценке учебных достижений школьников. Приведены примеры оптимальных методик оценки знаний, умений и навыков учащихся. Определены основные принципы создания традиционных систем оценки учебных достижений учащихся. Проанализированы особенности использования рейтинговой системы оценивания учебных достижений учащихся в процессе профессионально-педагогической подготовки будущих учителей физики. Определены преимущества использования рейтинговой системы по сравнению с существующими методиками контроля и оценки знаний, умений и навыков. Определены дальнейшие перспективы исследования оценивания учебных достижений учащихся.

Ключевые слова: система оценки знаний, учебные достижения учащихся, рейтинговая система, профессионально-педагогическая подготовка, современные тенденции подготовки учителей.

Summary

A.N.Levkovsky

Modern Trends of Training Future Teachers of Physics to the Evaluation of Students' Educational Achievements

The article highlights the current trends of training future teachers of physics to the monitoring and evaluation of educational achievements of schoolchildren. The examples of best practice assessment of the knowledge and skills of students. The basic principles of traditional systems of evaluation of educational achievements. The features of the rating system for evaluation of academic achievements of students in vocational and educational training of future teachers of physics are analyzed. The article identifies the benefits of using a rating system in comparison to existing methods of monitoring and evaluation of knowledge, skills and abilities. Further research evaluating the prospects of academic achievements of students are determined.

Key words: evaluation of knowledge, academic achievement of students, ranking system, vocational and teacher training, the current trends of teacher training.

Дата надходження статті: «29» березня 2013 р.

УДК 378:147

О.В.ЛІВШУН,
викладач
(м.Хмельницький)

Педагогічна технологія формування професійної готовності майбутнього вчителя технології

У статті розкрито значення понять «технологія, педагогічна технологія» у навчальному процесі, проаналізовано основні компоненти технології, розглянуто види технологій для різних видів діяльності. Проаналізовано акмеологічну технологію формування професійної готовності майбутнього вчителя технології. Досліджено ефективність проведення професійно-спрямованих модулів акмеологічних тренінгів та акмеологічних розвивальних занять. Розкрито змістовно-технологічну та організаційну структуру модулів акмеологічної тренінгової роботи. Визначено комплекс основних параметрів та розроблено алгоритм загальної системи акмеологічних тренінгів з формування професійної готовності майбутнього вчителя технології.

Ключові слова: технологія, педагогічна технологія, акмеологічна технологія, навчальні технології, інтерактивні технології, соціальні технології, технологія превентивної роботи, модуль, тренінг.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Освітні системи в будь-якій країні світу повинні сприяти реалізації основних завдань соціально-економічного та культурного розвитку суспільства. Незадоволення багатьох країн результатами системи освіти сьогодні призвело до необхідності її реформування. Для цього важливо було розробити стратегічний напрям розвитку

освіти на перспективу. Визначення стратегічного напрямку розвитку світових освітніх систем хвилює практично все світове суспільство. Головною є проблема визначення пріоритетів освіти та її реформування. У рекомендаціях багатьох наукових досліджень спостерігається головний стратегічний напрям розвитку світової та вітчизняної системи освіти, що лежить у площині вирішення проблеми розвитку технологізації цього процесу.

Формулювання цілей статті.. Метою статті є дослідження впливу інноваційних технологій на формування професійної готовності майбутнього вчителя технології.

Виклад основного матеріалу... Поняття «технологія» в педагогіці прийшло з виробництва, де визначається як сукупність різних елементів, зокрема прийомів, операцій, дій, процесів та їхня послідовність, тобто це своєрідна майстерність людини. Таким чином «технологія» постає алгоритмом, за допомогою якого досягається запланований результат.

До сучасної технології висуваються такі вимоги:

- високий ступінь поділу процесу на стадії (фази);
- системна повнота (цілісність) процесу, який повинен включати весь набір елементів, що забезпечують необхідну завершеність дій людини в досягненні поставленої мети;
- регулярність процесу і однозначність його фаз, що дають можливість застосовувати середні величини при характеризованні цих фаз, а отже їх стандартизація та уніфікація;
- технологія є нерозривно пов'язаною із процесом – сукупністю дій, які виконуються у часі;
- технологічний процес здійснюється в штучних системах, створених для забезпечення реалізації певних потреб.

Технологія – це набір способів, засобів вибору і здійснення керуючого процесу з множини можливих його реалізацій.

В основі будь-якого процесу лежить певна технологія, до компонентів якої належать:

- 1) мета реалізації процесу;
- 2) предмет, що підлягає технологічним змінам;
- 3) способи і методи впливу;
- 4) упорядкованість та організація, які протиставлені стихійним процесам;
- 5) засоби технологічного впливу [5].

У «Словнику основних термінів і понять з превентивного виховання» наводяться нижченаведені технології.

Педагогічні технології – комплексний, інтегрований процес, який включає людей, ідеї, засоби і методи організації діяльності для реалізації проблем, що охоплюють основні аспекти навчання і виховання.

Виховні технології – обґрунтований вибір характеру операційного впливу під час взаємодії вчителя з дітьми з метою максимального розвитку особистості як суб'єкта; як система знань, необхідних учителю для реалізації стратегії, тактики, процедури виховання.

Соціальні технології – упорядкована система процедур та операцій, за допомогою яких реалізується певний соціальний проект або конкретна цілеспрямована ідея перетворення (реорганізації, модернізації або вдосконалення) соціальної роботи.

Технологія превентивної роботи – сукупність прийомів, методів і впливів, що застосовуються педагогами, психологами, соціальними, медичними працівниками, правоохоронними органами з метою досягнення успіху превентивного виховання.

Інтерактивні технології – це взаємодія партнерів, у спілкуванні яких інтерпретується ситуація і конструюються особистісні дії [1].

Навчальні технології – спрямовані на підвищення рівня знань, умінь і навичок протидії негативним явищам та формування відповідальної поведінки.

Однією із суттєвих характеристик педагогічного процесу є його технологізація – дотримання змісту і послідовності навчально-виховних етапів, що потребує особливої уваги до використання, розвитку і вдосконалення педагогічних технологій.

Педагогічна технологія (грец. *techne* – майстерність і *logos* – слово, вчення) – сукупність психолого-педагогічних настанов, які визначають спеціальний підхід і композицію форм, методів, способів, прийомів, засобів у навчально-виховному процесі [3].

Будь-яка педагогічна технологія має відповідати основним критеріям технологічності: концептуальності, системності, керованості, ефективності, відтворюваності.

Поняття «педагогічна технологія» останнім часом дедалі більше поширюється в науці й освіті, широко використовується в психолого-педагогічній літературі і має понад 300 формулювань, залежно від того, як автори уявляють структуру і компоненти освітнього процесу. Аналіз еволюції поняття «педагогічна технологія» дає змогу прогнозувати технологічні тенденції в освіті. Трансформація терміну – від «технології в навчанні» до «технології освіти», а потім до

«педагогічної технології» – відповідає зміні його змісту, що охоплює, відповідно, визначені періоди [2].

Проблема підготовки в системі вищого професійного навчання викладача технології з високим ступенем професійної готовності є складним освітньо-фаховим завданням. Одним із ефективних напрямів вирішення такого завдання є можливості застосування, в ході педагогічного процесу підготовки у ВНЗ майбутнього вчителя технології, розвивально-стимулювальних технологій педагогічної акмеології. Вважаємо, що саме спрямованість таких акмеологічних технологій на актуалізацію потенціалу особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя, на розвиток акмеологічних інваріантів його професіоналізму й сприятиме підвищенню рівня та якості професійної готовності майбутнього фахівця до педагогічної праці.

Акмеологічні методи і, перш за все, акмеологічна діагностика, експертиза, акмеологічний опис і акмеограма дають досить повне уявлення про стартові можливості і потенціал суб'єкту, який націлений на досягнення високого професіоналізму особистості і діяльності. Наступний крок – це виявлення того, яким чином чи за допомогою яких методів необхідно здійснювати прогресивний особистісно-професійний розвиток до рівня високого професіоналізму. Концептуально ці методи і способи називаються акмеологічними технологіями.

Технологічний аспект здійснює вплив на уточнення базових акмеологічних категорій, зокрема, деякі акмеологи вважають, що професійну майстерність можна розглядати як оволодіння комплексом продуктивних психотехнологій і технологій професійної діяльності. Дуже часто акмеологічні технології ототожнюють із психологічними технологіями, проте вони лише близькі, але зовсім не тотожні. Зокрема, їх принциповою відмінністю є спрямованість дій.

Акмеологічні технології відрізняються, в першу чергу, гуманістичною спрямованістю, тому, що вони покликані допомогти в здійсненні прогресивного розвитку особистості, тоді як психологічні впливи по своїй суті є маніпулятивними. Гуманістична спрямованість акмеологічних технологій стала основою для гуманітарно-технологічного розвитку особистості.

В акмеології розроблені й успішно використовуються гуманістичні технології самопізнання, самооцінки, саморозвитку. Акмеологічні технології завжди є індивідуально спрямованими, вони використовуються для особистісно-професійного розвитку особистості.

Узагальнюючи проаналізовані матеріали, можемо констатувати, що формування професійної готовності майбутнього педагога (вчителя технології) на основі акмеологічних технологій у педагогіці можна розглядати як системний організований педагогічний процес активації та закріплення в мисленневих структурах психічних новоутворень, які, за рахунок цілеспрямованого акмеологічного впливу, визначають розвиток акмеологічних інваріантів професіоналізму майбутнього вчителя. В умовах нашого дослідження в якості акмеологічних інваріантів професіоналізму майбутнього вчителя технології при вивченні дисциплін агровиробничого профілю визначено комплекс параметрів його професійної готовності.

Акмеологічні технології професійної підготовки майбутніх учителів відрізняються від власне педагогічних технологій тим, що вони не «пасивно» ведуть студента за етапами навчання у ВНЗ, а стимулюють його до активного створення власних природовідповідних способів, прийомів, динамічних технік ефективної теоретико- і практикоорієнтованої професійної самоосвіти та саморозвитку.

На основі аналізу та характеристики організаційно-методичних принципів побудови акмеологічної технології формування професійної готовності майбутнього вчителя технології, в якості її основи нами було визначено проведення професійно-спрямованих модулів акмеологічних тренінгів та акмеологічних розвивальних занять.

Модульна структура акмеологічних професійно-спрямованих тренінгів побудована відповідно до комплексу визначених нами параметрів формування професійної готовності майбутнього вчителя технології, а саме: 1) екологічна відповідальність; 2) креативність (інноваційність); 3) адаптивність і рефлексивність; 4) емпатійність; 5) аутопсихологічна компетентність; 6) організаторські якості; 7) комунікативні якості. Модульний комплекс професійно-спрямованих тренінгів є складовою загальної системи акмеологічних тренінгів з формування професійної готовності майбутнього вчителя технології (рис.1).

Рис. 1. Алгоритм загальної системи акмеологічних тренінгів з формування професійної готовності майбутнього вчителя технології

Розкриємо змістовно-технологічну та організаційну структуру модулів акмеологічної тренінгової роботи:

– *розвиток екологічної відповідальності* як параметру формування професійної готовності майбутнього вчителя технології при вивченні дисциплін агровиробничого профілю акмеологічно забезпечує: закріплення у самосвідомості фахівця необхідності в самореалізації його особистісного та професійного «Я» на основі відповідального усвідомлення наслідків здійснюваних вчинків для навколишнього середовища, розвиток на цій основі мотиваційної бази засвоєння професійно-педагогічних знань і вмінь в агроекологічній сфері; формування екологічно-відповідальної професійної педагогічної позиції; формування навичок еколого-педагогічного моделювання та еколого-організаційної діяльності у навчальному процесі; розвиток навичок педагогічної ініціативності та самостійності при перенесенні екологічних знань у практику навчально-викладацької діяльності; розвиток здатності до самоконтролю; закріплення потреби у самопізнанні та саморозвитку на основі розвитку екологічної культури; закріплення навичок екологічно-відповідальної поведінки як системної якості вчителя технології.

– *розвиток креативності* як параметру формування професійної готовності майбутнього вчителя технології забезпечує формування в нього: здатності до творчо-конструктивного, нестандартного професійно-педагогічного та особистісного мислення й поведінки; здатності до дослідництва, до винайдення ним нових способів вирішення проблем, які виникають у процесі вивчення та засвоєння навчальних дисциплін; здатності до творчого засвоєння та застосування новітніх освітніх технологій (інноваційність) в умовах мінливості навчального процесу; здатності до усвідомлення і творчого розвитку власного досвіду на основі навичок нестандартного мислення у ході фахового саморозвитку.

Розвиток параметру формування професійної готовності майбутнього вчителя технології – **адаптивності**, як комплексу соціально-комунікативних навичок ефективного навчально-педагогічного спілкування. Метою застосування такого акмеологічного модуля є формування у майбутніх викладачів технології, учасників тренінгових занять, комплексу: адаптаційних навичок групової взаємодії, ефективного спілкування, активного слухання; розвиток педагогічного оптимізму; відпрацювання професійно-педагогічних умінь ефективного слухання та реагування на звернення іншої особи (учня); навичок гнучкого адаптаційного реагування (перебудови) системи мотивів, спрямованості та цілепокладання діяльності майбутнього вчителя у мінливих умовах процесу міжособистісного спілкування; умінь із подолання бар'єрів у спілкуванні; адаптаційна актуалізація позитивних сторін учасників спілкування через оцінку та ставлення інших; зняття напруження, отримання позитивної підтримки від оточення.

Розвиток **рефлексивності** майбутнього вчителя технології, як параметру формування його професійної готовності, забезпечує акмеологічний модуль розвитку рефлексивності. Мета тренінгового модуля рефлексії – створення для майбутнього вчителя технології ефективних можливостей розвитку його педагогічної самосвідомості, сприятливих умов для засвоєння активного стилю педагогічного спілкування, розвитку співробітництва, соціальної чутливості, методів передачі інформації та прийомів зворотного зв'язку; надання можливості майбутньому вчителю технології подивитися на себе збоку, усвідомити свої, раніше неусвідомлені, звички, особливості мовлення та поведінки, які є важливими для ефективної професійно-педагогічної

діяльності; продовження саморозкриття й усвідомлення сильних сторін своєї особистості, таких якостей, навичок, умінь, які людина приймає та цінує, які надають педагогу почуття внутрішньої стійкості та довіри до самого себе.

Акмеологічний розвиток емпатійності. Метою проведення модуля таких акмеологічних тренінгових занять є формування в майбутніх педагогів психолого-педагогічних вмінь та навичок: встановлювати емпатійний контакт, взаємодіючи з особистістю іншого; конструктивного вираження своїх емоцій, розуміння емоційного стану іншого; розвиток емпатійного ставлення до іншого; підсилення позитивного образу «Я» майбутнього вчителя технології; набуття вмінь і навичок саморегуляції в умовах педагогічної взаємодії; розвиток уміння педагогічно аргументувати свою позицію у суперечці; розширення репертуару моделей поведінки майбутнього вчителя технології; закріплення навичок прояву педагогічно-конструктивної поведінки на основі емпатійного контакту; розвиток уміння до встановлення соціальної та навчальної взаємодії на основі емпатійного відгуку; формування вміння на основі розвиненості емпатії гнучко приймати інші позиції, використовуючи конструктивні засоби педагогічної комунікації.

Розвиток аутопсихологічної компетентності. Метою такого модуля з розвитку аутопсихологічної компетентності майбутнього вчителя технології є: стимуляція самоперетворювальної діяльності майбутнього педагога на основі актуалізації процесу професійно-особистісної мотивації та цілепокладання; прагнення допомогти учасникам занять усвідомити важливість прийняття свого «Я» з метою ефективної фахової самоідентифікації; гармонізація «Я-концепції» майбутнього педагога (вчителя технології); розвиток у майбутнього вчителя технології аутопсихологічних умінь самопізнання як потенціалу розвитку та самовдосконалення його педагогічного професіоналізму; усвідомлення важливості для соціально-професійної та інтроіндивідуальної діяльності майбутніх вчителів технології, їх позитивного самоусвідомлення та самосприйняття; формування аутопсихологічних умінь та навичок педагогічної саморефлексії, самоконтролю, самоаналізу в умовах професійної діяльності як бази для особистісно-професійного саморозвитку майбутнього вчителя; розвиток саморегуляції у процесі навчально-педагогічного спілкування; вироблення навичок адекватної самооцінки майбутнім учителем на основі усвідомленого прийняття фахової «Я-позиції»; активізація процесів особистісно-професійного саморозвитку та самовдосконалення майбутнього вчителя технології тощо.

Розвиток організаторських якостей як параметру формування професійної готовності майбутнього вчителя технології. Метою такого модуля з розвитку організаторських якостей майбутнього вчителя технології є: розвиток умінь та навичок організації оптимального спілкування в умовах педагогічної діяльності, організації конструктивної взаємодії в колективі (навчальному колективі); розвиток навичок самопроекування та планування діяльності майбутнім учителем технології; стимуляція та формування організаторського мислення; розвиток навичок організаційної самостійності та самоорганізованості майбутнім учителем.

Розвиненість комунікативних якостей у майбутнього педагога визначає високу ефективність його можливостей при встановленні та підтриманні контактів у спілкуванні (професійно-педагогічному спілкуванні), проведенні навчальної діяльності, прогнозуванні поведінки та діяльності учнів (інших людей) тощо.

Метою модуля з розвитку комунікативних якостей майбутнього вчителя технології є: формувати вміння комунікативно налагоджувати нові контакти; розвиток навичок ефективного спілкування та встановлення контакту на основі емпатійного слухання; вдосконалення комунікативних умінь та навичок педагогічно-вірного висловлення власної думки; розвиток педагогічної рефлексії як умінь звернення майбутнього вчителя до свого досвіду спілкування; підвищення рівня соціально-комунікативної активності; розвиток навичок емпатійного розуміння комунікативного напарника, формування вмінь з усунення комунікативних бар'єрів і труднощів у спілкуванні; розвиток умінь і навичок педагогічно-ефективної поведінки у конфліктній ситуації.

Висновки... Спрямованість акмеологічних технологій на актуалізацію потенціалу особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя технології, на розвиток акмеологічних інваріантів його професіоналізму може бути реалізовано на основі застосування модульної системи педагогічно-професіоналізованих акмеологічних тренінгів та акмеологічних розвивальних занять. Модульна структура таких акмеологічних професійно-спрямованих тренінгів побудована у відповідності до комплексу параметрів формування професійної готовності майбутнього вчителя технології, а саме: екологічна відповідальність; креативність (інноваційність); адаптивність та рефлексивність; емпатійність; аутопсихологічна компетентність; організаторські якості; комунікативні якості. Націленість на «акме» передбачає при проведенні модулів акмеологічних тренінгів інтерактивну взаємодію, призначення якої полягає в зміні та удосконаленні моделей поведінки й діяльності учасників педагогічного процесу як результату їх подальшого особистісного

саморозвитку й професійного самовдосконалення. Акмеологічна технологія формування професійної готовності майбутнього вчителя технології в умовах ВНЗ творчо охоплює навчальні, розвивальні, екологічні, виховні, організаційно-управлінські, рефлексивні, діагностичні, корекційні, консультаційні та самоосвітні аспекти фахової діяльності вчителя.

Таким чином, змістовно-технологічна та організаційна структура акмеологічної технології застосування професійно-спрямованих модулів акмеологічних тренінгів та акмеологічних розвивальних занять забезпечує за рахунок дотримання організаційних та методологічних принципів тренінгової роботи підвищення рівня професійного розвитку та більш ефективного формування професійної готовності майбутнього вчителя технології при вивченні дисциплін агровиробничого профілю.

Список використаних джерел та літератури:

1. Словник основних термінів і понять з превентивного виховання / під заг. ред. докт. пед. н., проф. Оржеховської В. М. – Тернопіль : Терно-граф, 2007. – 200 с.
2. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / [О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. ; за заг. ред. О. М. Пехоти]. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – [3-те вид., стереотип.]. – К. : Академвидав, 2009. – 560 с. – (Серія «Альма-матер»).
4. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998.
5. Томашевський О. М. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів : навч. посіб. / О. М. Томашевський, Г. Г. Цегелик, М. Б. Вітер, В. І. Дубук. – К. : Вид-во «Центр учбової літератури», 2012. – 296 с.

Анотація

А.В.Лившун

Педагогическая технология формирования профессиональной готовности будущего учителя технологии

В статье раскрыто значение понятий «технология, педагогическая технология» в учебном процессе, проанализированы основные компоненты технологии, рассмотрены виды технологий для разных видов деятельности. Проанализирована акмеологическая технология формирования профессиональной готовности будущего учителя технологии. Исследована эффективность проведения профессионально-направленных модулей акмеологических тренингов и акмеологических развивающих занятий. Раскрыта содержательно-технологическая и организационная структура модулей акмеологической тренинговой работы. Определен комплекс основных параметров и разработан алгоритм общей системы акмеологических тренингов по формированию профессиональной готовности учителя технологии.

Ключевые слова: *технология, педагогическая технология, акмеологическая технология, учебные технологии, интерактивные технологии, социальные технологии, технология превентивной работы, модуль, тренинг.*

Summary

O.V.Livshun

Pedagogic Techniques for Forming Professional Readiness of the Future Technology Teachers

The article reviews meanings of such notions as «technology», «pedagogic techniques» in the education process, analyzes main components of the technique, reveals kinds of techniques for different types of activity. The acmeologic approach to the formation of professional readiness of Technology teachers to be is studied. The author focuses on the efficiency of profession-oriented modules of acmeologic trainings and acmeologic developmental classes. The content, technological and organizational structures of the training modules are studied.

Key words: *technology, pedagogic technique, acmeologic technique, training techniques, interactive techniques, social techniques, preventive work techniques, module, training.*

Дата надходження статті: «29» березня 2013 р.